

libertijn

Humanistisch jeugd-
en jongerenblad

redactie-adres:
Postjeskade 43 I
Amsterdam 17

Postgiro: 13.82.77.7

redactie:
Marie Westeneng
Hans van Weely

eindredactie:
Arnold van Hees
Thea van Beek

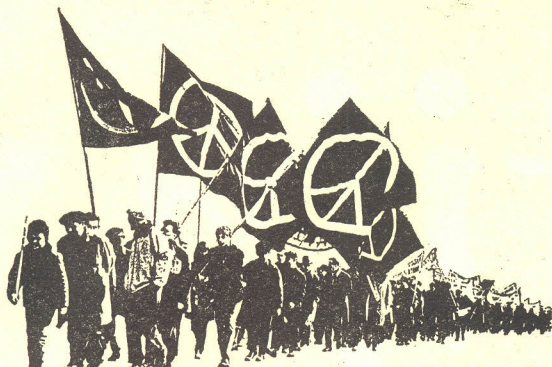
abonnementsprijs:
f 7,25 per jaar
(voor donateurs méér)
losse nummers 75 cent

advertentietarief
op aanvraag

1e jaargang nr. 11
december 1967

verschijnt maandelijks

Comité voor de Vrede 1961, Oosterstraat 12, Hoogkerk (Gr.), Postgiro 1112200.

Aktiegroep Vietnam, Belieslaan 1, Heiloo (N.H.), Postgiro 1263483.

Stichting Geweldloze Weerbaarheid, Potgieterweg 16, Heiloo (N.H.).

**zet u
zelf
eens
op de
bon!**

**Aan: Vrij Nederland,
Raamgracht 4, Amsterdam-C.**
Gelieve mij ter kennismaking en
vrijblijvend 10 achtereenvolgende
nummers van Vrij Nederland te
zenden. Voor dit proefabonnement
zend ik u f 3.50 / per postwis-
sel of postgirorekening 135176 /
Gem. Giro A'dam V 900

Naam:
Adres:
Plaats:
Datum:

**NEEM NAAST UW KRANT
VRIJ NEDERLAND**

De abonnementsprijs is voor 1968 verhoogd tot f 7,25. Een ieder, die zich dit jaar (1967) als nieuwe abonnee laat inschrijven betaalt normaal het voren genoemd bedrag en ontvangt de nog komende nummers in 1967 gratis.

Abonnementen worden — zonder tegenbericht — automatisch verlengd voor het jaar 1968.

REDAKTIONEEL

Kopij moet vóór de eerste van iedere maand ingezonden zijn. De redactie gaat over tot plaatsing van de ingezonden kopij, doch de schrijver is verantwoordelijk voor z'n produkt. Het is ook mogelijk illustraties in te zenden.

Wij verzoeken een ieder, eventuele adreswijzigingen of onjuistheden tijdig aan ons door te geven.

Libertijn biedt gelegenheid tot het plaatsen van „kleine” advertenties, tarief bij redactie verkrijgbaar.

In het ,verdomhoekje' letterlijk en figuurlijk

De vrijgezellen onder ons zitten eeuwig in het verdomhoekje, bijv.: ze betalen verhoudingsgewijs meer belasting dan gehuwden; ze kunnen zich niet laten inschrijven als woningzoekende, wat niet zo verwonderlijk is, want er zijn, erg genoeg, helemaal geen huizen voor hen, terwijl er toch een enorme behoefte aan is.

Een comfortabele eenmanswoning: mijn droom en zeker ook de droom van vele anderen! Het is mij een grote vraag waarom er geen goedkope flats gebouwd worden, met appartementen die twee kamers, keuken, badkamer, toilet, bergruimte, bevatten; op elke hoek een gezellige kroeg en een klein bioscoopje per zoveel flatgebouwen; waar dan meerderjarige ongehuwden mogen wonen nadat ze bijv. 5 jaar op kamers hebben gezeten.

Er is in Nederland een vereniging van ongehuwde vrouwen (waarbij ik me eigenlijk afvraag waarom alleen van vrouwen) die zich o.a. beijvert voor het doen verrijzen van dergelijke flatgebouwen als ik hier beschreef.

In Rotterdam staat overigens zo'n gebouw, voor vrouwen, dat in de volksmond „de hunkerbunker” genoemd wordt. Dat is de volksmond. Nu is Rotterdam een heel steriele stad, dus misschien heeft de volksmond wel gelijk. Toch is het niet alleen de Rotterdamse volksmond die zo oordeelt, want het is de algemene mening in heel Nederland, dat de ongehuwde, d.w.z. niet in gezinsverband levende burger, onvoordelig afsteekt bij de gehuwde. Als je daarentegen redelijk bent, is het leven van een ongehuwde niet zielig of tragisch. Als iemand mij vertelt dat veel ongehuwden eenzaam zijn dan durf ik erom te wedden dat er evenveel eenzame gehuwden zijn als eenzame ongehuwden.

Natuurlijk is getrouwd-zijn enig. Je houdt van iemand, iemand houdt van jou, je hebt een leuk huishouden samen, je krijgt misschien wat kindertjes; een heerlijke geschiedenis. Maar denk nu niet dat je, door je in de huwelijks staat te begeven onvoorwaardelijk de hemel op aarde haalt. Je raakt er geen problemen door kwijt, je leeft er niet makkelijker door. Evenals ieder ongehuwde moet je je werk goed doen, je vrije tijd zinvol besteden (hier hebben getrouwde mensen een pré, dat moet ik toegeven) je familie niet verwaarlozen, je figuur en konditie goed houden, goed met geld omgaan, aardig zijn voor iedereen, je vriendenkring op peil houden, enz. Je geluk hangt niet voor het grootste deel af van wie je bent en met wie je bent, maar het gaat er om wie je wil zijn en wie je aanvaardt.

En natuurlijk moet je een onverwoestbare gein hebben om alles, plezier in het kleinste (à la Toon Hermans). Ik hoop nu duidelijk gezegd te hebben dat de gehuwde staat en de ongehuwde volkomen gelijkwaardig zijn. Waarom wordt dan die ongehuwde staat algemeen beschouwd als voorlopig (voor het 30ste jaar) en als zielig (na het 30ste)? Misschien omdat vroeger de niet in gezinsverband levenden en zeker de vrouwen onder dezen, economisch niet zo sterk stonden. Misschien ook omdat

er niet aan een erg belangrijke seksuele norm voldaan werd, i.v.m. de voortplanting. Ik schiet helaas tekort om hier een afdoende verklaring voor te geven. Maar ik weet in ieder geval dat het een misverstand is, een erg onwaardige beoordeling.

En nu het woningprobleem. In het algemeen zijn in Nederland de woningtoestanden erg slecht, de ruimtelijke ordening deugt niet, en er wordt te weinig gedaan om dit alles te verbeteren. Er zal heus wel hard aan gewerkt worden door het gewaardeerde ministerie, maar wat we zien is treurig en wat we betalen is veel. Daar komt bij dat een groot deel van wat er gedaan wordt, fout is. Denk maar aan de bouw van te dure, te tochtige, te gehorige flats; denk aan de stomme, kale woonwijken; denk aan de zielige kinderspeelplaatsen. En denk vooral aan het vrijwel totaal ontbreken van woonvoorzieningen voor de ongehuwde burger.

In het begin van dit verhaaltje stelde ik een voorbeeld van een woning, die, zou hij gebouwd worden, heel veel leefplezier zou kunnen geven.

Ik wilde dat alle ongehuwden hun schouders er eens onder zetten zodat binnen korte tijd de meeste ongehuwden in een menswaardige woning zitten en daarmee ook dat middeleeuwse image van „zo'n beetje onvolwaardig” kwijtraken. Kortom: zodat ze zich letterlijk en figuurlijk uit het verdomhoekje werken.

Marie Westeneng

Geef jezelf

REKENSCHAP

**DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
voor wetenschap en cultuur, dat
een blad wil zijn voor de verdieping
van de humanistische overtuiging.**

Abonnementsprijs f 13,50 per jaar; voor contribuanten van de Humanistische Stichting Socrates, en voor studenten f 12,— per jaar.

**HUMANISTISCHE STICHTING
SOCRATES**
Postbus 114, Utrecht
Giro 58 22 93

communistisch China

Een van de publikaties die op kwalitatief hoog niveau, in zeer beknopte vorm en algemeen verstaanbaar informatie verschaffen over de recente ontwikkelingen in Communistisch China, is ongetwijfeld het juli-augustusnummer van het maandblad Oost-West. Om lezing hiervan te stimuleren, volgt hieronder een kleine greep uit de veelzijdige inhoud.

1

Peking staat voor een impasse. Enerzijds is het als steeds geconfronteerd met het eeuwige ontwikkelingsprobleem: het gebrek aan specialisten en geschoolde managers. De politieke situatie (konflikt met het Westen en met Moskou) en de onverzoenlijkheid van de Chinese ideologie dwingen Peking anderzijds deze kostbare en onmisbare groep te intimideren en hardhandig te lijf te gaan.

2

China kent een lange traditie van hard werken en spaarzaamheid; improvisatietalent is de Chinees ingeboren. Als een doelmatige leiding erin zou slagen, om de arbeid en het improvisatievermogen van honderden miljoenen te stimuleren, coördineren en kanaliseren, dan zou het Chinese ontwikkelingsmodel wel eens minder utopistisch kunnen blijken te zijn, dan wij geneigd zijn aan te nemen.

3

Het gaat om de vraag welke zin „de cultuur” voor de mens van deze tijd nodig heeft. Wij, die uit de verte van buiten af de gebeurtenissen gadeslaan, kunnen moeilijk beseffen wat de „revolutionaire romantiek” voor degenen betekent die er van binnenuit in betrokken zijn. Er is zoiets als een „rode mystiek”. Maar wij zijn geneigd om de waarde van de massale inspiratie nu voor een toekomstige ontwikkeling te onderschatten tegenover de offers aan technische ontwikkeling die ongetwijfeld de culturele revolutie gekost heeft en nog zal vergen. Het produktiedilerium van enige jaren geleden heeft gedeeltelijk plaats gemaakt voor een abstrakter ideologische eksaltatie. Dit is geen kwestie van berekening, maar van een beslissende keuze die met inzet van alle beschikbare middelen moet worden gedaan. Vandaar ook de verbetering van de stellingname, die voor buitenstaanders onbegrijpelijk blijft. Een felle en besliste stellingname zowel tegenover het revisionisme van de Sowjet-leiders als tegenover degenen in de Chinese communistische partij die van hetzelfde revisionisme beschuldigd worden. De demonstratieve luxe van een burgerlijke mentaliteit wordt met verontwaardiging afgewezen. Zelfs karriërisme, status en seks-appeal worden als kenmerkend voor een decadente burgerlijke cultuur met ekstreme heftigheid verworpen. Is deze heftigheid een kunstmatig opgevoelde pose, of ligt hier een mogelijk alternatief voor een massaler waardering voor die zin van „cultuur”? Veel zal afhangen van de realistische wijze waarop deze andere beleving van cultuur in de sociale, intermenselijke verhoudingen wordt verankerd en in een nieuwe structuur van onderwijs en opvoeding wordt gemanifesteerd. In

China leeft bijna een kwart van de mensheid. Dit kwart zal er misschien toe bijdragen dat de wereldsamenleving er in het jaar 2000 anders zal uitzien dan we nu vermoeden.

4

Voor al van de zijde van de intellektuelen neemt de kritiek op de Partij toe, omdat van een modernisatie in de zin van geestelijke bevrijding volgens vele Westerse critici nog geen sprake is en de humaniorial lag steeds toeneemt. Zij vragen zich dan ook af (en hun argumenten zijn klemmend) of de Partij wel de „Stem des Volks” spreekt of slechts „His Master's Voice”. Misschien is het juist deze vraag, die op het ogenblik ook de betrokken partijfunktionarissen het meest bezig houdt.

5

De diktatuur van Mao tse Toeng heeft sinds 1949 zonder twijfel zeer wel fouten gemaakt, maar een heel andere kwestie is of Mao's uitgangspunt niet een der meest realistische is voor een ontwikkelingsland als China. We lezen nl. in het Rode Boekje: „Wij moeten zorgen dat zowel het kader als het volk in hun geheel zich voortdurend realiseren dat ons land een groot socialistisch land is, maar tevens een economisch achtergebleven en arm land, en dat dit een zeer grote tegenstelling inhoudt. Willen wij ons land welvarend en sterk maken, dan zal daarmee een periode van enige tientallen jaren van ontberingen en hevige strijd gemoeid zijn...”

6

„Ons beginsel is, dat de partij de kanonnen moet kommanderen en de kanonnen nooit de partij mogen kommanderen” (Mao).

Voorlopig heeft het er alle schijn van, dat de partij nog steeds de kanonnen kommandeert. Doch de aanwezigheid van de gestadig groeiende groep officieren zonder Lange Mars- en guerilla-achtergrond noodzaakt de Partij in toenemende mate rekening met hen te houden. Wellicht is het leger niet langer een zo gewillig werktuig in de handen van de partijleiding als de Partij dit wel zou wensen.

„Wapens zijn een belangrijke faktor in de oorlog, maar zij zijn niet de beslissende faktor; de beslissende faktor zijn de mensen, niet de dingen. De krachtmeting is niet slechts een zich meten in militaire en economische macht, maar ook in menselijke kracht en moreel. Militaire en economische macht moet door de mens gehanteerd worden”, zo had Mao in 1938 geformuleerd en zijn inzichten bleken bepalend voor de nieuwe koers. Er blijkt trouwens ook een direkt verband te bestaan tussen de verheving van de strijd in Vietnam en de Culturele Revolutie. Van nu af geldt: „Neutralisme is je reinste kamouflage; een derde weg bestaat niet”.

De strijd van Mao-tse-Toeng tegen de Sowjet-Unie was gedeeltelijk gebaseerd op zijn angst voor een evenwichtspolitiek tussen de U.S.A. en de U.S.S.R. De Amerikaanse strategie in Vietnam heeft deze evenwichtspolitiek echter onmogelijk gemaakt, en een hernieuwd samengaan van China en de U.S.S.R. ligt in de logica van de situatie. Mao's anti-Russische politiek is derhalve op het ogenblik niet langer zinvol, omdat zij de responsie vormt op een situatie, die niet langer geldt. Door de diplomatie ondergeschikt te maken aan zijn revolutionaire strategie heeft China bovendien veel van zijn aanvankelijk gekweekte goodwill in de ontwikkelingslanden ver-

speeld. Indien het verwachtte (hetgeen niet waarschijnlijk is) met revolutionaire methoden zijn invloed in die landen wel kunnen vergroten, dan heeft het recente verleden wel aangetoond, dat dit een misrekening was. De tegenslagen, die China de laatste tijd in de derde wereld heeft moeten inkasseren (men denke ook aan het uitstel van de 2e Afro-Aziatische konferentie en de anti-Chinese akties na de coup van de 3e september 1965 in Indonesië), zijn inderdaad hard aangekomen. Hier staat echter tegenover dat vele progressieve en revolutionaire elementen in Latijns-Amerikaanse landen zich gaan oriënteren op Rood-China.

Peking voelt zich niet geïsoleerd, veeleer inspirerend pionier. Ook moet worden bedacht, dat China eerder een werelddeel dan een natie is. De horizon is naar eigen besef nog tamelijk wijd.

7

We zullen als onvermijdelijk uitgangspunt moeten leren aanvaarden, dat alleen een gemeenschappelijke politiek van de Verenigde Staten en de Sowjet-Unie een zekere orde in de wereld kan scheppen. Anders dreigt er een chaos, waaruit op den duur misschien China als de sterkste mogendheid te voorschijn zou komen. Van een gemeenschappelijke politiek van de U.S.A. en de U.S.S.R. kan echter moeilijk sprake zijn, zolang de U.S.A. actief in oorlogshandelingen betrokken blijft. Een gematigde Westerse politiek in Azië, gericht op een evenwicht met de U.S.S.R. lijkt de normale konklusie uit deze situatie. Dit zou voor de Volksrepubliek China de mogelijkheid voor een normale ontwikkeling betekenen, terwijl Chinees expansionisme niet bij machte zou zijn het machts-evenwicht tussen de U.S.A. en de U.S.S.R. te verstoren, althans niet in een voorzienbare toekomst. Welk alternatief er voor de Westerse politiek zou zijn, is niet duidelijk,

want indien er geen evenwichtspolitiek ten opzichte van het Oosten gevoerd wordt, zou chaos, verwarring en eventueel een catastrofale oorlog het waarschijnlijke gevolg zijn.

Enige lektuur van en over Rood China:

1. Peking Review (Foreign Languages Press, Peking, China)
2. China Reconstructs (China Welfare Institute, Peking, China)
3. China Pictorial (Chegongzhuang Road, Peking 28, China)
Deze **maandbladen** worden verzonden door Guozi Shudian, Postbus 399, Peking, China.
4. On New Democracy - Mao-tse-Tung
5. Talks at the Yen'an Forum on Literature and Art - Mao-tse-Tung
6. The orientation of the Youth Movement - Mao-tse-Tung (Foreign Languages Press, Peking)
7. Over de juiste oplossing van de tegenstellingen onder het volk - Mao-tse-Tung (Het Internationaal Boek, Brussel)
8. De serie commentaren op de Open Brief van het Centraal Comité van de C.P.S.U. (Het Internationaal Boek, Brussel)
9. Het Chinese Communisme - Roberts C. North (Wereldakademie, De Haan en Meulenhoff)
10. The other side of the River: Red China Today - Edgar Snow
11. China and the Peace of Asia - ed. Alastan Buchan (1965)
12. Peking en Moskou - Klaus Mehnert (Franecker, 1965)
Voor een vlotte toezending draagt de **Boekhandel Pegasus** in Amsterdam uitstekend zorg.
13. **Het Rode Boekje van Mao tse Toeng** in de vertaling van C. Schepel (Zwart Beertje 1090)

Tenslotte een uitstekende dokumentatie van **Werkgroep 2000** over de geschiedenis van de Chinese Revolutie, die besteld kan worden via Postbus 2000 te Amersfoort.

Arjen Struik

m & w

Abonneert u op

MENS EN WERELD

het 14-daags orgaan
van het Humanistisch Verbond.

Redaktie en administratie:
Oudegracht 152, Utrecht.
Giro 30.49.60 t.n.v.
het Humanistisch Verbond
te Utrecht.

woord van de week

orgaan van de
humanistische luisterkring

verschijnt wekelijks

abonnement: f 6,- p. jaar

administratie: postbus 114
te utrecht

tel.: 030-24641, postgiro 58

*Een student, geneigd tot 't kulturele,
kwam hier zijn frustraties uitkwelen.
Hij liet zich snel kisten
door deez' humanisten.
en is nu een van de velen.*

ORIËNTATIE

In deze serie is het laatste deeltje
uitgekomen, t.w.

RELATIVITEIT

Thans zijn in deze twee series van
vijf brochures verschenen:

- I. Huwelijk en gezin
 1. Verkering en verloving
 2. Trouwen
 3. Gezinsvorming en opvoeding
 4. Het gemengde huwelijk
 5. Gezin en maatschappij
- II. De mens en zijn wereld
 1. Atoom en kosmos
 2. Existentie
 3. Evolutie
 4. Autonomie
 5. Relativiteit

De prijs per serie bedraagt f 2,50.
U kunt deze bestellen door storting of overschrijving op girorekening no. 30 49 60 t.n.v. het Humanistisch Verbond te Utrecht. Op het girostrookje te vermelden: „Oriëntatie I en/of II”.

De zin van het bestaan

We zetten een oude menselijke traditie voort, wanneer we ons afvragen: wat is de zin van het bestaan.

Het is een oeroude vraag, imposant als een hoge zuil, die plots oprijst uit het wilde landschap en waarvan niemand de geheimen kent. Laten wij ons de moeite besparen alle filosofen op te sommen, die zich deze vraag hebben gesteld. Nooit, echter, heeft één van hen een bevredigend antwoord gevonden.

Dit is niet meer dan logisch, want de vraag zelf deugt volgens mij, eigenlijk niet. De vraag veronderstelt namelijk het bestaan van een algemeen geldende, absolute zin van al het zijnde. Wanneer we vragen waarom er een aarde bestaat, waarom er mensen leven, dan vragen wij naar de absolute zin hiervan!

Men hoeft helemaal niet naar deze zin te vragen. Het is zelfs een overschatting van onze menselijke capaciteiten. Ik zal dit trachten te verklaren.

Iets heeft alleen zin VOOR iemand. We kunnen dus alleen spreken van een zin van iets voor iemand. Hiermede verdwijnt het absolute karakter van de zin van het bestaan. Als mensen kunnen wij alleen begrijpen wat de zin van iets is voor mensen, d.w.z. alleen menselijke betekenissen zijn voor ons begrip toegankelijk. Het bestaan der dingen kan dus alleen zin hebben voor mensen, omdat zin een menselijke zaak is. Wanneer er geen mensen meer zijn heeft niets nog zin. Wat valt er menselijk te begrijpen aan het bestaan van iets, indien wij dit niet op onszelf van toepassing achten?

Nu schijnen de christenen mij tegen te spreken, wanneer zij zeggen: de zin van alle bestaan is Christus, de heerlijkheid van de verlossing der mensen. Christus is dan eeuwig en absoluut. Maar waarom verlost die Christus de mensen, waarom wil hij dat de mensen eeuwig verlost zijn? En hier leggen de christenen weer allerlei menselijke bedoelingen en redenen in de handelingen van Christus door te zeggen: omdat hij zo oneindig goed is en zo'n grote liefde voor de mens heeft. Wij komen dan weer op ons uitgangspunt terug: geen absolute zin.

Er bestaat dus geen waarom van het leven. Wij, mensen, leven enkel en alleen, omdat wij er zijn. Wij hadden er logisch gesproken ook **niet** kunnen zijn, zoals er ook nooit iemand op de maan geboren wordt. Dit klinkt misschien alles wat koud en leeg.

Het wordt een heel wat warmere zaak wanneer wij terugkeren tot de zin van alles voor de mens. Die mens kunnen wij grotendeels begrijpen, doordat wij zelf ook mensen zijn.

Voor de mens kan het leven echter wel zinvol zijn.

Toch zijn er mensen die zeggen, dat het allemaal zo zinloos is. Iets wordt voor de mens zinloos wanneer het voor hem geen betekenis heeft of alleen een negatieve, vervelende betekenis. Hij wordt dan onverschillig.

Dit drama hoeft niet te gebeuren. Het leven wordt weer zinvol, wanneer wij ons iets ten doel stellen. En dit hoeven we niet eens helemaal zelf te doen. Onze psychische aard heeft ons dit doel reeds gegeven. Ik bedoel het streven van de mens om zijn leven aangenaam te maken. Dit streven naar het aangename, het goede, schone, het geluk, vrede, blijdschap, het prettige, dat wat de moeite waard is, liefde of hoe men het ook noemen wil, is een warme, diep menselijke zaak. Het succes van dit streven is een mate van „hemel”, die wij hier en nu ervaren. „Hemel” is enkel nu en hier.

Wanneer wij veel kunnen streven, wordt het leven zinvol; alleen dan, wanneer wij ons openstellen voor het gevolg, het

resultaat van dit streven, nl. het geluk. Daarom moeten wij positief leren reageren op alles wat ons raakt.

Dit geluk, dat ons leven zinvol maakt, is voor elk mens persoonlijk zeer verschillend. Datgenen wat ons gelukkig maakt zou ik willen veralgemeniseren en „het goede” willen noemen.

Het goede kunnen wij vinden in de schoonheid van de natuur, in het ritme van beat, in de liefde van een lief, in het lachen van een kind, in de menselijkheid van de medemens.

De zin van het leven moeten wij dus vooral bij de medemens zoeken. Ik geef u een beetje „goedheid”. U wordt daardoor een beetje gelukkiger en dit is al voldoende „goed” om ook mijn eigen geluk te vergroten en hierdoor is ons beider leven weer zinvol geworden.

De bron van „goedheid” in de mens is onuitputtelijk genoeg om voor ieder het leven zin te geven; alleen is bij ieder die bron nog niet voldoende aangeboord. Laten wij daarom met volle kracht verder boren naar de menselijke diepte die de zin van ons leven nog verborgen houdt.

Leon de Smet

SEXTANT 67

Als overtuigd humanist interesseer ik mij natuurlijk voor een humanistisch jongerenblad. Het spijt me, dat ik op het eerste artikel (1e jaargang no. 10) ernstige kritiek heb. Dit artikel, getiteld „Sextant '67” zegt over echtscheiding dat deze naar eigen keuze even gemakkelijk behoort te zijn als de huwelijksluiting. Heeft u eigenlijk wel overwogen wat een dergelijke opvatting betekent voor kinderen, die uit dit huwelijk gekomen zijn? Het lijkt me toch een vanzelfsprekende verantwoordelijkheid van de ouders om niets na te laten wat nodig is voor een opgroei tot volwassenheid hiervan. Tegenover de kinderen lijken zeer zware eisen van de wetgever mij zonder meer noodzakelijk. Voor wat betreft kinderloze echtparen ben ik het geheel met u eens.

Homoseksualiteit zie ik als een niet helemaal gezonde afwijking van het normale. Natuurlijk behoren we deze mensen evenmin te verachten als iemand met bijv. een maagkwaal. Het lijkt me echter onjuist om hier over een seksuele „keuze” te spreken alsof die homoseksualiteit volkomen gelijkwaardig zou zijn aan de normale hetero-seksuele neigingen die, biologisch gezien, een normale noodzakelijkheid zijn voor een in leven blijvend menselijk geslacht.

Ir. J. C. Stoffels, Nijmegen

VIETNAM 1

Cees Snijder's Vietnam-visie (Libertijn no. 10) is zeker interessant. Hij snijdt nogal wat aan.

„Het Noord-Vietnamese volk”, zegt hij, „zal beslist geen kommunistische expansiepolitiek gaan bedrijven in de richting van Laos en Cambodja”.

Ik plaats daar een vraagteken bij.

Wat Snijder verder schrijft over Johnson c.s. lijkt verward en eenzijdig. Voor- en tegenstanders van de Amerikaanse politiek kunnen toch niet onder de indruk raken van dit stukje betoog? Ik ben het met Snijder eens als hij stelt dat „helaas velen menen, omdat ze maar weinig kunnen doen, dan maar helemaal niets moeten doen...”

Het voortdurende hameren op de kwestie Vietnam moet mijns inziens toch ook de voorstanders van o.a. de Amerikaanse bombardementen dwingen zich voortdurend rekenschap te geven van denken en doen, zeker daar waar het de menselijke kant van de zaak betreft.

Een Amerikaan vertelde mij onlangs: „Oorlog is oorlog. Als je dat trieste spel bedrijft, moet je het goed doen, of helemaal niet doen. Als je nu toch aan beide zijden bikkelhard aan het strijden bent, is het vanzelfsprekend dat je o.a. ook de aanvoerlijnen van je tegenstander tracht te blokkeren. Oorlogsethiek — zei hij verder — kan ik niet bevatten. Je zou wel tienduizenden vijandelijken „keurig” mogen neerleggen door middel van een kogeltje in hun buik, maar het zou bepaald onsportief worden geacht als je ze door middel van bijvoorbeeld gas om zeep zou brengen. Elke geslaagde aanval op een aanvoerlijn in Noord-Vietnam brengt ons Amerikanen dichterbij de vrede. Op den duur is het netto-resultaat aan beide zijden dat er minder doden en verminkten zijn”.

Ik persoonlijk vind oorlog zo iets krankzinnigs dat ik echt niet weet hoe ik het moet plaatsen. Het is dichtbij en toch veraf.

Zoiets vertrouwds en veraf als bijvoorbeeld de maan is.

Straks vertellen de eerste maanreizigers ons nog dat daar zandhopen zijn die voortdurend vechten tegen puinhopen, onder gebruikmaking van alle middelen, waaronder cementmolens.

Het is natuurlijk even wennen aan de idee, maar is het niet net zo krankzinnig?

Battes, Amersfoort

VIETNAM 2

Op het gevaar af, een probleem aan te snijden, dat veel te kompleks is om in enkele regels, ja zelfs op één bladzijde te behandelen, waag ik het toch om enkele kritische opmerkingen ten aanzien van het artikel over Vietnam te plaatsen.

Wat direkt opvalt is nl. de oppervlakkige benadering van dit probleem, een ernstige zaak als Vietnam is, onwaardig.

Dit blijkt o.a. uit de volgende punten.

„Iedereen behalve Johnson en Luns zijn het nu eens over de noodzaak om zo snel mogelijk de bombardementen te staken”.

Een nog grotere gemeenplaats is nauwelijks mogelijk.

De schrijver is van de volgende bedoelingen van Noord-Vietnam overtuigd en de lezer moet zonder verdere bewijzen of argumenten het volgende aannemen. Ik citeer:

„beslist geen „kommunistische” expansiepolitiek gaan bedrijven in de richting van b.v. Laos en Cambodja”.

De schrijver verwisselt hier de jager en zijn prooi. Cambodja, Birma en India(!), worden niet door de Vietnamese, maar wel

door de Chinese expansie bedreigd. Dat de schrijver zich dat realiseerde volgt uit zijn woorden, ik citeer:

„zich zal verzetten tegen elke Chinese invloed, zoals het zich al eeuwenlang verzet heeft tegen China”.

Ook kan men zich afvragen hoe plm. 30 miljoen Vietnamezen zich moeten verzetten tegen de invloed van 800 miljoen „Rode gardisten”.

Afgezien van bovenstaande verschillen van politiek inzicht, was vooral het slot van zijn betoog wat mij verbaasde.

Hier begeeft de schrijver zich in een bespiegeling over wat men wel moet doen om het humanisme niet hol en leeg te doen zijn en dat is demonstreren op straat, in massa's, 't gehele Humanistisch Verbond...

Eén van de dingen, waarin 't humanisme zich onderscheidt van andere wereldideologieën, is de sterke nadruk die het legt op de individualiteit en de daarbij gepaard gaande antipathie tegen opdrachten voor massa-betogingen.

Het is waar, „praatjes vullen geen gaatjes”, maar te absoluut gestelde voorschriften en opdrachten hiertoe maken een humanist kritisch ten aanzien van deze wijze van gaatjes vullen, van de door mij bekritiseerde schrijver.

Frits van Oostvoorn, Amsterdam

met stotterend gehemelte
zie ik het aan hoe er
rondom stemming wordt geschapen
uit monden vol gave tanden
want hoewel op een groffe manier
al het vertrouwen geschonden
worden mij rustige handen gereikt
om de dagen door te komen

maar de met staal gesponnen muur
blijft te voelen in elk lachwekkend
gebaar tot ondersteuning dienend

Hans van Weely

Dwaallicht

(„Le feu follet”)

Triestheid vol van liefde
het is een tederheid zo zacht,
zo hartverscheurend zacht
als rood van een lege blik
zo vol benauwdheid; van leed
om wat niet was, niet kon zijn.
droefenis, 't is het geluk
van een hart, dat niet meer poogt
dat niet meer kan beminnen
omdat het beminde niet is
of niet bemind wil zijn
zonder liefde nooit verdriet
gij zachte droefheid
gij warm geluk
zijt dag en nacht
van mijn verbondenheid.

Leon de Smet

*Ze wilden het geen van beide
Maar het moest
Wie het eerst schoot, die bleef
Zij vochten elk voor hun eigen vrede,
Voor de zelfde, want er is er maar één!*

Soldaat x, liggend in een kuil, voelde de vochtige koude doordringen tot op z'n botten. Hij was vooruit geschoven op een waarnemingspost om bij 't geringste onraad alarm te slaan. Hij kon geen barst zien, die verrekke veldkijker zat steeds vol vochtdruppels. Een angstige, krankzinnig makende stilte hing over de linie. Hier lag hij, in die rot kuil midden in die rot oorlog met een rot veldkijker. Deze kuil was zijn verblijfplaats voor de Kerstnacht. En terwijl er nu over de gehele aarde gebeden en gesmeekt wordt om vrede, lag hij hier klaar met dat kogelmachientje om ieder moment in actie te kunnen komen en de vrede te verkrachten. Maar waarom moest hij schieten, nou ja... logisch, om de vijand tegen te houden! En als hij nou eens zou moeten schieten, is dat dan vóór of tégen de vrede, want ook mijn vijand wil vrede, zijn vrede. Ik ben hier, ver van mijn vaderland waar de mensen in vrede leven, ik ben hier om te véchten voor anderen maar in eerste instantie voor mezelf, om m'n eigen hagje te redden.

Ze zeiden thuis „je moet daarheen, vechten voor de vrijheid van dat volk”. Maar ik ken dat volk niet eens. En nu ik hier ben, vecht ik vóór mezelf anders ga ik eraan, zonder dat dit volk zal weten dat ik hier voor hun vrede heb gevochten. Vechten tegen een vijand die op zijn beurt weer vecht voor zijn vrede, ook omdat hij er was moest hij allereerst voor z'n eigen vrede vechten. Beiden vechten we dus voor dezelfde vrede. En over de gehele wereld zitten die fanatiekelingen de kerk plat te bidden om vrede, in Oost en West.

Straks komt de Veldprediker en die zal zeggen dat ik vol moet houden en mijn hoop op gods hulp moet sterken. Ik zie in gedachten in de loopgraven van de vijand een veldprediker rondscharrelen die zijn mannen dezelfde raad geeft, met gelijke kreten als ik van mijn veldprediker moet aanhoren. Is die god van mijn vijand anders dan de mijne? Nee, allebei bidden wij — elkaars vijanden — dezelfde god om dezelfde vrede. Wie en wat is die god dan eigenlijk? Dit kan toch niet! Ik wend mij tot mijn prediker om opheldering doch hij is al verdwenen... Even stil! Er beweegt iets aan de andere kant... Ik schoot het eerst. Ik heb zijn vrede vernietigd, de mijne heb ik nog. Welke is de goede vrede? Die van hem of die van mij? Dit bestaat niet, als er werkelijk een god is, is dit onmogelijk. Nee, dit zou een god nooit zó kunnen doen. Niet een god moeten we bidden om „vrede op aarde”, maar onze allerhoogste kommandanten, dát zijn de vernietigers, de moordenaars van de vijand en van onszelf. Hoe kunnen de mensen zo stom zijn om „te bidden” voor de vrede terwijl ze die zelf in de hand hebben. Ook stom van me zelf dat ik dit niet eerder gezien heb.

Ik verdom het nog langer in deze rot kuil te liggen moorden, ik ga 't m'n kameraden zeggen dat ze er mee op moeten houden en ook die lui aan de overkant. Want het is niet waar... we vechten niet voor vrede. Geen van beide! Ieder geweld, iedere kogel van wie dan ook, is tégen de vrede. Ik ga 't ze vertellen! Een schot... nu, nu is mijn vrede vernietigd, ik neem 't 'm niet kwalijk, ik had 't het hem éérs moeten vertellen voor ik opstond om naar ze toe te gaan. Hij deed het voor zijn vrede... mensen, bid niet voor de vrede... is verloren tijd... er is maar één vrede... en die moeten we zelf maken...! Dat... hebben wij mensen, zelf in de hand!

Arnold van Hees

Jongeren studiedag 1967

Op 11 november j.l. werd in het Erasmushuis in Utrecht op een druilerige dag de jongeren-studiedag gehouden. In tegenstelling tot het weer waren de ideeën erg levendig en heeft de studiedag heel wat resultaten opgeleverd. Er waren ruim 70 deelnemers uit den lande bijeen gekomen.

Er werd weinig ingeleid en veel gediscussieerd. Vele problemen zijn ontdekt, besproken en nieuwe richtlijnen werden opgesteld. Deze richtlijnen worden heden nader uitgewerkt en het is nog voorbarig hiervan een volledig verslag te geven. Wij zullen later op de verschillende onderdelen afzonderlijk terug komen.

Voorlopig volgen hierover alvast enkele van de konklusies en aanbevelingen van de discussiegroepen:

Wat betreft de soos-activiteiten is het allereerst noodzaak gebleken zich een eigen ruimte te verwerven. Maar wat gebeurt daarna? Hoe moet de soos draaien? Welnu, allereerst moet de soos een open gesprekscentrum zijn met een vooropgezette gemeenschapsbeleving (dus geen café, waar het gezelschap in sub-groepjes gescheiden is). Verder meende men, dat er een „humanistische” achtergrond en sfeer zal moeten heersen. Wil het een open gesprekscentrum zijn, zal er ook een **volledige** vrijheid moeten bestaan op het gebied van seks, politiek en levensbeschouwing. Er moet ruimte zijn voor actieve en passieve tijdsbesteding. Het geheel zal worden geleid en geëxploiteerd door een soosbestuur met een adviseur; zonder winstogenoten. Er moeten kwalitatief goede manifestaties plaatsvinden en de consumptieprijs moeten laag blijven.

Hieruit volgt dat er een subsidiëring nodig zal zijn, maar hieraan dienen zo min mogelijk voorwaarden verbonden te zijn.

Wat betreft de jongerengroepen en het Humanistisch Verbond kwam men tot de vraag of de jongeren de humanistische erfenis van het Humanistisch Verbond zonder meer moeten aanvaarden. Of zouden de jongeren er een nieuwe vorm en inhoud aan moeten geven.

Voorts kwam tot uiting, dat de jongerengroepen meer aan de weg moeten timmeren. Konkrete richtlijnen hiervoor zijn bijvoorbeeld onze stem te laten horen in dagbladen, personeelsbladen en scholen. Ook bij dienstweigeraars, in kazernes. Leuk is het idee om met de groep een ootoetje te hebben beschilderd met goede humanistische kreten en hiermee 's lands steden te door-kruisen.

Voor het eerst werken de jongeren nu ook aan een eigen jongeren-voorlichtingsbrochure-zonder-moeilijke-woorden. Moeilijke woorden zullen voortaan zoveel mogelijk vermeden dienen te worden. Immers moeilijke woorden (vaak overbodig moeilijk) kunnen een barrière vormen tussen mensen met verschillend opleidingsnivo. Men wil zoveel mogelijk barrières doorbreken. Een **kadervorming** voor humanistische jongeren blijkt noodzakelijk. Deze zal verwezenlijkt worden door een cursus bevattende:

1. algemene organisatorische technieken
2. algemene representatieve technieken
3. kennis van het humanisme.

De uitvoering van de ideeën, zoals zij op 11 november naar voren gekomen zijn, hoopt men te bespreken in maart 1968.

Al deze nieuwe ideeën verwelkomen de geboorte van de jongerenstichting-(in oprichting)...

Over deze jongerenstichting kunt u in dit nummer elders meer vernemen.

Het humanistisch jongerenkind blijkt steeds meer mondig te worden. Zijn stemgeluid zal bepaald worden door alle humanistische jongeren. Dat zij zich laten horen.

Leon de Smet

DE JONGERENSTICHTING

Nu de werkgroep Jeugd en Jongeren zal worden opgeheven en een zgn. dienstverlenend sekretariaat voor de jongerenactiviteiten hiervoor in de plaats komt, lijkt het mij gewenst deze metamorfose eens nader te bekijken.

De bestuursvorm van het op te richten orgaan zal die van een stichting zijn. Wanneer ik de naam stichting hoor, word ik altijd een beetje huiverig. Stichtingen worden meestal opgericht om de een of andere goede zaak te dienen. De bestuurders van dergelijke instellingen zijn er zo van overtuigd dat alleen zij het beste met de stichting voor hebben, dat praktisch elke invloed van buitenaf is uitgesloten.

De activiteiten van de stichting zijn in het bijzonder bestemd voor jongeren van 15 t/m 25 jaar. Men heeft deze leeftijdsgrenzen zo vastgesteld om in aanmerking te komen voor de overheidssubsidie. Zij kunnen enigszins afwijken van die der diverse plaatselijke humanistische jongerengroepen.

Voor de H.J.G. te Amsterdam is deze leeftijd b.v. 18 t/m 30 jaar. Ik hoorde op de studiedag dat de plaatselijke afdelingen hun eigen leeftijdsgrenzen mogen blijven vaststellen. Het lijkt mij overigens wel moeilijk voor de stichting om voor zulke sterk uiteenliggende leeftijdsgroepen iets te organiseren. In de groep van 15 t/m 25-jarigen zullen nl. grotere verschillen zijn dan in die van 18 t/m 30 jaar.

Het bestuur van de stichting bestaat, behalve uit een voorzitter, penningmeester en sekretaris, nog uit leden-deskundigen en leden-vertegenwoordigers. Onder leden-deskundigen verstaat men personen van wie de medewerking op prijs gesteld wordt, omdat zij op bepaalde terreinen deskundig zijn. Waarom deze deskundigen meteen in het bestuur moeten worden opgenomen begrijp ik niet goed. Het is ook mogelijk aan deze specialisten bepaalde werkzaamheden te delegeren, zonder dat zij dan tevens lid van het bestuur zijn. Zij dienen dan meer als een verlengstuk van het bestuur te worden gezien.

De leden-vertegenwoordigers worden benoemd uit de diverse jongerengroepen. Een leeftijdslimiet voor de bestuursleden is (nog) niet vastgesteld. Sommige aanwezigen op de studiedag wilden deze stellen op 30 jaar. Naar mijn mening is een leeftijdsgrens voor bestuursleden niet noodzakelijk. Immers het is de bedoeling de Jongerenraad, waarin de plaatselijke jongerenafdelingen, de gemeenschappen van het Verbond en andere bij de stichting aangesloten organisaties vertegenwoordigers hebben, een voordracht te laten opmaken voor de benoeming door het Humanistisch Verbond van de voorzitter, sekretaris en penningmeester. Het is te verwachten dat deze Jongerenraad haar voordracht zal opstellen uit haar eigen jongerenkring, zodat deze bestuursleden over het algemeen toch wel jongeren zullen zijn.

Het is dan natuurlijk wel gewenst een maximale „ambtsperiode” vast te stellen, anders zal het bestuur op den duur toch nog vergrijzen.

De voordracht moet natuurlijk ook nog worden goedgekeurd door het Humanistisch Verbond. Het is verder ook nog zo geregeld dat de voorzitter een hoofdbestuurslid van het Verbond moet zijn. Men kan dan echter nog

moeilijk spreken van een voordracht van de Jongerenraad, nu zij toch gebonden is bij het opstellen van die voordracht.

Het bestuur zal waarschijnlijk eenmaal per maand vergaderen. Het is niet bekend hoeveel deskundigen en leden-vertegenwoordigers in het bestuur zullen zitten. Dit kan wel eens een aanzienlijk aantal zijn. Wellicht verdient het dan ook aanbeveling te bepalen dat het bestuur hoogstens uit b.v. 12 à 15 leden kan bestaan. Dit om te voorkomen dat de maandelijkse bestuursvergaderingen zullen onttaarden in bijeenkomsten, waarop elk groepje zijn eigen woordje wil zeggen.

Ook weten wij nog niet hoe de positie van de „Libertijn” in de jongerenorganisatie-nieuwe-stijl zal zijn. Wordt de redaktie van de „Libertijn” ook opgenomen in het bestuur, of blijft dit blad een zelfstandige, onafhankelijke plaats innemen?

De nieuwe stichting zal dus wel niet zonder kinderziekten van de grond komen. Naar mijn mening wordt de invloed van de jongeren op redelijke wijze geregeld, alhoewel dit zeer zeker voor verbetering vatbaar is. Belangrijk vind ik, dat de jongerenstichting nu als een eigen organisatie naar buiten kan treden. Hierdoor kan zij meewerken de image te verbeteren door de buitenwereld te laten zien dat het Humanistisch Verbond niet alleen uit oude mensen bestaat.

Siebel Kuiper, Amsterdam

aangespoelde

als een bruid zo lieflijk en pril
van verlangens gestrekt
op een strand van scherven van glas en
schelpen en vogels verlamd

met de ogen al starend uit
andere tijden achter de dagen

door omstanders belangeloos de haren gestreken
de handen gevet en verbonden
en de gekapselde benen van kleding gevild

maar te laat
geborgen haar stem nog
rustend in zachte woorden
te vergeefs haar letters geordend
en haar muziek omhelsd en
bejubeld als een straalvergeten vriend

en zo werd ze langs mijn zintuigen gedragen
als al die doden die nog te redden
als al die doden die nog te halen waren

Hans van Weely

Ter informatie

Van de **Jongeren Kontakt Groep - Terneuzen**, die 23 september jl. een jaar bestond, ontvingen we een verslagje, waaruit blijkt dat men niet zonder initiatieven is. Men wil actief zijn voor en met jong-volwassenen tot 30 jaar, gehuwd en ongehuwd en daarbij trachten de verzakelijking van onze samenleving wat af te zwakken. Men gaat daarbij noch van een bepaalde geestelijke noch van een politieke richting uit, toch wil men zich wel verdiepen in de achtergronden van de diverse stromingen. Men begon met een gesprek „onder-ons” en daarna werden deskundigen uitgenodigd ter inleiding van een gesprek. O.m. werd gesproken over „Zeeuws Vlaanderen en de kultuurspreiding”, „Kijk op het leven en wat er na komt” (hierover werd men voorgelicht door een pater) en verder kwamen humanisme, kunst, van dood naar leven, onze kleding, verkeer en verkeersgedrag, jeugd in beroering en jeugd in de samenleving aan de orde. Een andere activiteit was het ontstaan van een jongerentoneelclub voor het verzorgen van avonden in bejaardentehuizen, personeelsverenigingen e.d.

Tussen huisvesting bejaarden en theemiddagen vermeldt **Apeldoorn** dat een „helaas” kleine groep jongeren met belangstelling heeft geluisterd naar de heer Koster uit Deventer en diskussieerde over „Een hoopvol toekomstperspektief?”

Het is in **Utrecht** een (vr)eeztame zaak. Diverse bijeenkomsten worden voorafgegaan door een broodmaaltijd, zoals de avonden over Euthanasie en Beginsel en praktijk van het humanisme. De bestuursverkiezing wordt zelfs voorafgegaan door een speciale maaltijd. Verder vermeldt de voortreffelijke „Kelderblom” de activiteiten van de „Kargadoor”, centrum voor ludieke evenementen (ludiek is, schrijft de Kelderblom, speels) en een oproep voor toneelspel. Niet zomaar toneel: eigen skript, experimenteel toneel, eigen problematiek.

De **Rotterdamse H.J.G.** organiseert in samenwerking met de werkgroep H een aantal lezingen en discussie-avonden. Werkgroep H is een groep Rotterdamse jongeren, die zich met diverse maatschappelijke problemen bezighoudt. De eerste avond had als onderwerp „Vrije economie of vrije mens” en de deelnemers kregen vooraf tien doorwrochte stellingen toegezonden. Men doet het toch grondig in Rotterdam. De avond voor een lezing van prof. van Dooren over de toekomst van het humanisme en de taak van het H.V. in deze, werd dit onderwerp van alle kanten bekeken en werden er vragen opgesteld en stellingen geformuleerd. De hooggeleerde spreker kreeg een reeds opgewarmd publiek voor en een aantal vragen en stellingen onder de neus.

Na een tijd van improviseren is de **Haagse H.J.G.** er toe over gegaan een officieel bestuur te kiezen met o.a. Anje Hoekema als voorzitter en Marijke van de Wall, secretaresse (om misverstanden te voorkomen: de rest van het bestuur is van het andere geslacht). Verder heeft men overwogen om in elkaar op te gaan: de Haagse H.J.G. en de Haagse H.J.B. Voor de H.J.B.'ers zou de mogelijkheid van een landelijk lidmaatschap van de H.J.B. blijven bestaan en het automatische lidmaatschap van het Verbond zou komen te vervallen. Ook hierin zou men

vrij zijn. Op een daartoe belegde ledenvergadering bleek dat de H.J.B.'ers het als een verraad aan het landelijk hoofdbestuur voelden, terwijl van de zijde van de federatie Den Haag bezwaren waren gemaakt tegen het opheffen van het automatische H.V.-lidmaatschap. Beide organisaties blijven en zullen, naar allerwege gehoopt wordt, op de oude voet innig blijven samenwerken in hun gezamenlijke keldersociëteit.

STUDIELOON

Bij de behandeling van de begroting van onderwijs en wetenschappen heeft minister dr. G. H. Veringa bekend gemaakt dat er een commissie zal worden ingesteld, die alle financiële vraagstukken rond het wetenschappelijk onderwijs zal gaan bestuderen. Ook zal worden nagegaan of de huidige studietoelagen moeten worden vervangen door een stelsel van integrale studiekostenvergoeding (studieloon).

In 1957 schreef een commissie van het Humanistisch Verbond in het rapport „Studiekosten” over de studiebeurzen: „Er bestaat een mooiere oplossing: de toekenning van studieloon aan alle studenten, rijk of arm. Dit studieloon moet niet alleen voldoende zijn voor de collegegelden, maar het moet het de student ook mogelijk maken, bescheiden, maar zonder geldelijke zorgen te leven gedurende de tijd zijner studie (...). De oplossing is zo aantrekkelijk, omdat de toelage het karakter van een „gunst” wordt ontnomen, terwijl het recht tot studeren aan alle begaafden als iets natuurlijk wordt gewaarborgd. Bovendien staan dan alle studenten als gelijken tegenover elkaar. Wat hierbij aan de rijke ouders als voordeel wordt geschonken, betalen ze terug in de vorm van belastingen”.

SCHOOLDEMOKRATIE

Geïnspireerd door de Centrale Hervormde Jeugdraad is in het Rotterdamse blad Havenloods een open brief verschenen van 12 middelbare schoolbesturen. Hun bezwaren richten zich tegen de „bemoeizucht” van de schooldirecties en het lerarenkorps bij zaken, die in principe horen tot de buitenschoolse. Het gaat om censuur op schoolbladen, open maken en soms achterhouden van brieven gericht aan het schoolbestuur, keuze van toneelstukken, beatgroepen e.d., de haardracht, de kleding enz. Verder vragen zij meer financiële en technische steun bij het ontplooiën van kulturele en sportieve activiteiten. Niet ten onrechte is er door allerlei organisaties altijd wat achterdochtig gekeken naar de schoolverenigingen die zich gingen ontpoppen als jeugdorganisaties. Men zou de opstellers van de brief dan ook in alle gemoede kunnen vragen: moeten al die activiteiten nu zo nodig in deze schoolse sfeer? Maar bovendien kan men hen vragen: was er niet iets belangrijkers om een aktie voor te ontketen? En hierbij gaan de gedachten dan uit naar een voortschrijdende democratisering van het onderwijs. Dit niet in de traditionele zin: voortgezet onderwijs behoort er te zijn voor kinderen uit alle milieus ongeacht de maatschappelijke welstand van de ouders. Wat hier bedoeld wordt is de medezeggenschap van de leerlingen in hetgeen er geleerd moet worden en de wijze waarop.

Op het eerste gezicht lijkt dit allerzotst: de leerlingen gaan mee de dienst uitmaken, waar blijft het gezag, de autoriteit, van de schoolmeester? Waar moeten de snot-apen de wijsheid en het inzicht vandaan halen om te weten wat goed voor hun is en wat niet? Enfin, zo zijn er pagina's lange argumenten tegen deze denkbeelden in te brengen. Uiteraard zullen een aantal basisvakken verplicht blijven bestaan die de fundamentele kennis bijbrengen voor het leven. Populair gezegd: iedereen moet kunnen lezen, rekenen en schrijven. Bij al die andere vakken, die op de lagere scholen en de scholen voor het voortgezet onderwijs worden gedoceerd, is het steeds weer aangevoerde argument dat ze zo noodzakelijk zijn voor de veelgeprezen algemene ontwikkeling, alhoewel er tot op heden nog niemand is geweest, die daar een behoorlijke omschrijving van heeft kunnen geven. Het is toch niet onvoorstelbaar dat er naast een aantal verplichte vakken (zo minimaal mogelijk) de verplichting bestaat om een bepaald aantal vakken naar keuze te volgen, al naar gelang iemands capaciteiten en geaardheid. Medezeggenschap van de leerling, van de ouders in het lesrooster. Of het lesprogramma een dergelijke ingreep wel zal verdragen? Prof. dr. J. Kommandeur konkludeert: „De leerlingen op de middelbare scholen krijgen een zeer grondige hoeveelheid ballast mee, die zij later niet nodig hebben. Het onderwijs in het Nederlands is slecht. Bij de moderne talen legt men teveel de nadruk op het vertalen, waardoor het begrijpen en spreken op de achtergrond raakt; klassieke talen blijken later vrijwel altijd overbodig; het onderwijs in de exakte vakken is goed, maar dikwijls te uitgebreid en gedetailleerd”. Indien dit allemaal juist is, dan blijkt alleen maar dat het huidige systeem ook niet bepaald ideaal is.

Een van de andere vragen die er bij dit probleem blijft, is of de leerling bij een democratische medezeggenschap wel de nodige verantwoordelijkheid zal kunnen opbrengen? Nu is verantwoordelijkheid een eigenschap die in principe wel aanwezig is, maar vraagt om ontwikkeling. Iedere leeftijd heeft zijn eigen niveau van verantwoordelijkheid-kunnen-dragen. In het huidige onderwijssysteem vanaf de kleuterschool wordt bepaald niet overmatig hard gewerkt aan het dragen van verantwoordelijkheid, terwijl ook in de huisgezinnen tot een bepaalde leeftijd van de kinderen de ouders het alleen en uitsluitend voor het zeggen hebben. Deze verantwoordelijkheid zal moeten groeien door er de mogelijkheden voor te scheppen, d.w.z. ook democratie in het onderwijs. Misschien is dit niets voor de Rotterdamse scholieren, maar de moeite waard is het wel.

M.W.

Ik wens donateur/abonnee te worden van het jeugd- en jongerenblad „Libertijn” over 1968.

Mijn naam is:

Adres:

te:

man/vrouw

Ik ben aangesloten bij:

en stort f op uw girorekening.

Datum,

Handtekening

Ik wens donateur/abonnee te worden van het jeugd- en jongerenblad „Libertijn” over 1968.

Mijn naam is:

Adres:

te:

man/vrouw

Ik ben aangesloten bij:

en stort f op uw girorekening.

Datum,

Handtekening

UTRECHT

W. Barentszstraat 57

redactie Libertijn

Frankeren
als drukwerk

UTRECHT

W. Barentszstraat 57

redactie Libertijn

Frankeren
als drukwerk

adressen

Het is van belang dat men deze lijst vergelijkt met de vorige, gezien de vele wijzigingen en aanvullingen.

HUMANISTISCHE JONGERENGROEPEN, JONGEREN- GESPREKSGROEPEN e.d.

(Sekretariaten of jongerencontactpersonen — CP)

Alkmaar	CP: mevr. G. de Kroon, C. de Bourbonstraat 19
Almelo	CP: D. J. Sluiter, W. v. Konijnenburgstraat 37
Amersfoort	CP: J. van Halm, Tuinstraat 22
Amstelveen/ Buitenveldert	CP: John van Cleef, Rigolettolaan 44, Amstelveen
Amsterdam	Secr.: F. Eckhard, Lorentzlaan 57
Apeldoorn	CP: A. Mooi, Hunze 58
Arnhem	CP: G. J. den Besten, Karel Doormanstraat 5
Eindhoven	Secr.: Hanneke Zijlstra, Rielseweg 3
Gorinchem	CP: M. J. Engelvaart, Pr. Bernhardstraat 11
Groningen	CP: mej. W. Beckban, Helperwetstraat 61
Den Haag	CP: Marijke v. d. Wal, 's-Gravenzandelaan 134
Haarlem	CP: B. N. Binnendijk, Rijksstraatweg 278
Hengelo (O.)	CP: H. Schanssema, Warmelostraat 30
Hilversum	CP: mevr. W. de Vries, Adm. de Ruyterlaan 148
Laren (N.H.)	CP: mevr. A. Samama, Houtweg 11
Leeuwarden	CP: dhr. Visser, Gounodstraat 12
Leiden	CP: J. L. Martens, Gr. J. v. Stolberglaan 340, Leidschendam
Nijmegen	CP: F. M. Mos, Hertogstraat 45
Oss	CP: F. P. Bohlmeijer, Kuipers Rietbergstraat 224
Rotterdam	Secr.: mej. M. Wensvoort, v. Harmelenstraat 35d
Steenwijk	CP: M. Kiers, Olde Wheemestraat 1
Terneuzen	CP: dr. H. D. J. Meijer, Frans Halslaan 32
Utrecht	Secr.: mej. M. Westeneng, W. Barentszstraat 57
Zaandam	CP: mevr. H. Gombert, Twiskeweg 13
Zeist	CP: mej. C. den Os, Huis ter Wege, Huis ter Heide
Zwolle	CP: mej. A. Lutje Schipholt, Heinoseweg 26, Dalfsen

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING (sekretariaten)

Hoofdbestuur: mej. S. Faber, v. Riebeeckweg 14, Hilversum

Arnhem:	mej. Ch. Perdeck, Sweelincklaan 56
Assen:	D. Coert, Anreperstraat 113a
Eindhoven:	mej. E. Zwaan, Gestelsestraat 156
Den Haag:	H. Sleeboom, Regentesselaan 84
Hilversum:	mej. C. Calo, Godelindeweg 4
Leiden:	mej. J. Boot, Steengarde 4, Leiderdorp
Zwolle:	J. v. d. Hout, Veldweg 4, Hattem

STUDENTENVERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG 'SOCRATES' (ab-actiaten)

Hoofdbestuur: Druivenstraat 14, Leiden

afd. Amsterdam: Celebesstraat 117¹
afd. Delft: postbus 228
afd. Groningen: p/a Lorentzstr. 13a
afd. Leiden: Postbus 334
afd. Utrecht: Jan van Riebeeckstraat 5 bis a

Met het voorbehoud dat er inmiddels zijn gewijzigd, vervallen of nieuwe bijgekomen. Wijzigingen en aanvullingen worden gaarne ontvangen door: secr. werkgroep J. & J., Postbus 114, Utrecht.